

Girona, referent mundial del cicloturisme de carretera

Text > **JAUME MARIN**, professor de la Facultat de Turisme de la UdG i consultor turístic
LLUÍS MUNDET, professor de la Facultat de Turisme de la UdG

Els valors econòmics, socials i ambientals de la bicicleta de turisme i el ciclisme d'oci han portat els planificadors de destinacions i els responsables polítics a finançar, planificar i desenvolupar infraestructures relacionades amb la bicicleta i a promoure el desplegament d'una sèrie de serveis per atendre les necessitats dels cicloturistes.

Girona ha evolucionat amb èxit com a destinació esportiva, i concretament, de cicloturisme de carretera, seguint un model diferent, reconegut per les condicions del territori, l'alta qualitat dels serveis i l'articulació dels diferents aspectes de l'oferta turística entorn del ciclisme de carretera. Per tant, és important disposar d'un model de governança sòlid i de plans d'acció que tinguin com a objectiu el creixement d'aquest tipus de turisme, però sense arribar a la massificació.

Què és el cicloturisme

Arran de l'expansió del ciclisme com a activitat recreativa, d'oci i turística, s'han elaborat diversos estudis amb l'objectiu d'analitzar la relació entre el ciclisme i el turisme, i de definir què és el cicloturisme i qui es pot considerar cicloturista. Tenint en compte les definicions proposades pels acadèmics, es consideren cicloturistes els turistes que viatgen a una regió diferent de la seva durant un període de més de vint-i-quatre hores, o que impliqui una

>> *Josep Serrat, guia de ciclisme, al pont de Pedra de Girona abans de començar una sortida guiada amb un grup de ciclistes.*

(Foto: LLUÍS MUNDET)

pernoctació, per als quals la bicicleta és una part fonamental del viatge i per a qui la principal motivació del viatge és participar en algun tipus d'activitat relacionada amb el ciclisme i el turisme. Normalment necessiten allotjament, menjar, serveis d'organització de viatges, serveis mecànics, oferta de materials i de components per a bicicletes, roba i calçat adequats, etc., i fan aquestes activitats en entorns rurals o urbans.

La demanda a Girona

En la tesi de grau *Pedalant per la història del cicloturisme a Girona*, presentada el 2017, Eva Martín indica que les activitats ciclistes a la ciutat i el municipi de Girona es remunten a l'any 1886. També destaca que, des d'aleshores, han sorgit nombroses organitzacions ciclistes locals per dinamitzar aquest esport. Tanmateix, afegeix, l'autèntic punt d'inflexió en el desenvolupament del cicloturisme a Girona va ser l'any 1986, amb l'arribada del ciclista professional Johnny Weltz (Avant Grup, 2020) que, gràcies a la seva amistat amb el ciclista gironí Pere Muñoz, es va instal·lar a la Garrotxa i s'hi va començar a entrenar.

Després, en els anys noranta, es va crear l'empresa Cicloturisme i Medi Ambient, que es pot considerar la primera agència de viatges especialitzada en cicloturisme de la ciutat de Girona. Empar Baqué, fundadora de l'empresa, afirma que el cicloturisme es va implantar realment a Girona l'any 1996. Va ser llavors que la comarca va començar a aprofitar al màxim les seves característiques per acollir activi-

>> El guia i el grup de ciclistes que faran la ruta tradicional que cada dilluns surt des de la botiga Eat, Sleep and Cycle (Lazy Mondays).
(Foto: LLUÍS MUNDET)

tats relacionades amb el ciclisme i el turisme.

Des de llavors, els agents i els turistes han aprofitat el desenvolupament urbanístic de la ciutat i una important xarxa de carreteres asfaltades de diversos graus de dificultat per fer activitats de ciclisme de carretera, ja que aquesta modalitat de ciclisme no requereix infraestructures especialitzades. A més, la rellevància creixent del ciclisme de carretera en els àmbits internacional, regional i local ha ajudat a estructurar l'oferta de serveis.

El 7 de febrer de 2022, el diari gironí *El Punt Avui* va publicar un article que informava dels resultats d'una enquesta que s'havia fet a agents vinculats al cicloturisme de la ciutat de Girona, en què afirmaven que el cicloturisme representava el 10 % de l'ocupació hotelera.

Unes condicions adients

Una destinació ha de complir una sèrie de condicions particulars per ser favorable a la pràctica del ciclisme de carretera, sigui a nivell amateur o professional. Aquests factors són l'atractiu que porta un turista a escollir un lloc i no un altre.

Hi ha cinc condicions de la ciutat de Girona que n'han permès l'emergència com a destinació ciclista. En primer lloc, una geografia excepcional. Al municipi hi ha diferents tipus de terrenys (plans i muntanyosos) i una varietat de carreteres i carrils bici de bona qualitat (amb unes distàncies de seixanta a cent vint quilòmetres) en condicions òptimes per a la bicicleta. El terme és apte per a la bicicleta de

carretera, ja que no requereix infraestructures especialitzades, sinó que utilitza les carreteres asfaltades que ja hi ha. Ben senyalitzades i amb poc trànsit, són ideals perquè els ciclistes s'entrenin als seus nivells respectius i millorin les seves habilitats i, a més, poden acollir esdeveniments especialitzats, de manera que els ciclistes tendeixen a fer de la ciutat de Girona el seu punt de sortida i arribada. A més, Girona és una ubicació estratègica, perquè és a prop dels recorreguts de les competicions ciclistes més importants del món, com el Giro d'Itàlia, el Tour de França i la Vuelta a Espanya. Per això, Girona és un punt de trobada de ciclistes professionals, ja que les seves condicions en faciliten l'entrenament per als diferents tipus d'etapa de les competicions. Al mateix temps, també és una destinació atractiva per a ciclistes principiants o de lleure, a qui els agrada fer cicloturisme durant les vacances.

D'altra banda, la ciutat disposa d'un clima envejable. Les temperatures són relativament estables durant les quatre estacions i les precipitacions al llarg de l'any són escasses. Això fa possible que els ciclistes s'hi entrenin tot l'any, i no només en determinades estacions. En comparació amb altres regions, hi ha menys risc de patir accidents de trànsit a conseqüència de la pluja.

Una altra condició favorable és la bona connectivitat de transport. Gràcies a la proximitat als aeroports de Girona i Barcelona i a l'accessibilitat a les estacions de tren, a més d'una excel·lent xarxa de línies d'autobús i taxis, els ciclistes es poden desplaçar fàcilment fins a Girona i des de la ciutat per assistir a esdeveniments i competicions a altres parts d'Europa.

Sens dubte, la bona qualitat de vida és un dels factors més importants per als ciclistes que planifiquen una estada llarga o una residència permanent a Girona. És un lloc ideal per viure,

>> Botiga de bicicletes Trek a Girona. (Foto: TREK)

tant pels excel·lents serveis bàsics que ofereix (habitatge, alimentació, educació, salut, etc.) com pel gran nombre de recursos, serveis i activitats (culturals, naturals, esportives i turístiques) de què disposa tot l'any. Els ciclistes professionals no només tenen accés a itineraris perfectament adaptats a les seves necessitats d'entrenament, sinó que també són en un entorn d'entrenament saludable per millorar el rendiment. Una de les valuoses comoditats disponibles és l'atenció sanitària especialitzada adaptada a les necessitats dels ciclistes professionals, que s'exemplifica amb diversos serveis de medicina esportiva específics per a ciclistes. S'han convertit en un recurs de primer ordre per als ciclistes professionals, un servei complementari per al tractament de lesions o mals relacionats amb la seva activitat física.

Finalment, cal destacar els avantatges de l'anonimat. Girona es caracteritza per una discreció elevada, per la qual cosa els ciclistes professionals poden fer el seu dia a dia i entrenar-se sense ser reconeguts ni molestats pels curiosos.

Factors favorables

A més de les condicions de les infraestructures i de les qualitats de la comarca, també hi ha altres factors que han contribuït a la consolidació de Girona com a destinació del cicloturisme per carretera.

És el cas de l'arribada de ciclistes professionals que s'han convertit en

ambaixadors de la comarca en aquest àmbit i, en particular, dins de la comunitat ciclista de parla anglesa. Des de la seva arribada, el 1986, Johnny Weltz s'ha convertit en un dels principals ambaixadors de la província de Girona entre la comunitat ciclista professional. Més tard, cap a l'any 2001, a França i altres països, el moviment antidopatge va començar a pressionar més les autoritats perquè fessin complir les proves antidòping dels ciclistes del Tour de França. No hi havia la mateixa pressió a Espanya. Quan el ciclista professional Lance Armstrong es va instal·lar a Girona, va convertir la ciutat en un referent del món del ciclisme. De fet, va ser el mateix Weltz qui va convèncer Armstrong que Girona era «el millor lloc d'Europa per entrenar-se». Amb un ciclista professional tan famós com Armstrong residint a Girona, i els ulls de la comunitat ciclista internacional posats cap a la ciutat, tant el sector públic com el privat van començar a prestar més atenció a les instal·lacions i a les potencialitats de la comarca amb vista a aquest mercat concret.

Girona s'ha convertit en la seu dels equips ciclistes més importants: segons Eduard Kirchner, de l'empresa Cycle Tours Catalonia, Girona era idònia per a Armstrong, tant pel clima com per la ubicació estratègica per entrenar-se per al Tour de França i altres grans curses en què va competir. I no va venir sol, sinó que va portar tot el seu equip. Hamilton, Van de Velde i Landis van establir la seva residència temporal a

la ciutat, on van estar en contacte amb altres ciclistes professionals com Hincapié, Vaughters, Danielson, Andreu i Leipheimer. Així va ser que Girona es va convertir en la seu d'un dels millors equips de ciclisme professional internacional, el US Postal.

David Millar va ser una de les peces clau del desplegament ciclista a Girona, ja que va ser el que hi va reunir primer tot un equip professional. A més, alguns altres ciclistes professionals de primer nivell, com el mateix David Millar, David Welch, Dan Martin i Christian Meier, també van començar a venir a Girona per entrenar-se temporalment, fins que es van retirar de l'esport. L'any 2014, Girona s'havia convertit en la llar dels equips Garmin, Orica GreenEDGE, BMC i Argos Shimano.

Un altre factor que s'ha de tenir en compte és que entre el 2008 i el 2012 cada cop més ciclistes es van traslladar a Girona, per la qual cosa es va constituir una comunitat nova dins de la comunitat més àmplia de la ciutat: la dels ciclistes professionals de parla anglesa, que va trobar motius convinents per quedar-se a la ciutat catalana perquè compartien una llengua comuna i per la mentoria d'antics ciclistes. Com a resultat, i a mesura que aquesta comunitat creixia, la llengua franca de l'elit del ciclisme a Europa va canviar del francès a l'anglès.

A més, l'oferta turística que hi havia es va ampliar amb altres serveis: Bikecat i Bike Breaks són algunes de les

>> Una ciclista al pont de les Peixateries Velles de Girona. (Foto: GLÒRIA MORON PINEDA)

>> Grup de ciclistes fent una parada pel camí cap al santuari dels Àngels. (Foto: TREK)

>> Grup de ciclistes baixant de la muntanya dels Àngels, a prop de Girona. (Foto: TREK)

primeres i més populars agències de viatges especialitzades en cicloturisme que van veure la llum entre 2005 i 2008, com a resposta a la creixent comunitat de ciclistes de carretera que arribaven a Girona i necessitaven uns serveis específics. Així, s'ha aconseguit l'adequació de l'oferta amb altres serveis en els àmbits d'allotjament, alimentació, transport, etc. per tal de consolidar productes específics per a aquest segment.

Les campanyes de conscienciació i respecte envers els ciclistes són una de les conseqüències de l'impuls d'una nova estratègia de mobilitat de la ciutat. L'any 2009, l'Ajuntament de Girona va implantar dins de les seves estratègies de mobilitat la Girocleta, un servei públic de lloguer de bicicletes que permet desplaçar-se amb facilitat i rapidesa per la ciutat. Aleshores, aquesta estratègia es va complementar amb la construcció o l'adequació de carrils bici.

També va aparèixer un organisme de promoció. Amb el creixement de la demanda van sorgir més empreses i organismes de l'àmbit del cicloturisme, i això va derivar en el treball conjunt amb les administracions públiques, clubs, consorcis i altres entitats directament relacionades amb el ciclisme d'àmbit nacional i internacional. En aquest sentit, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona, com a òrgan encarregat de promoure el turisme internacional, va desenvolupar estratègies específiques en aquest segment.

És el cas de la configuració d'activitats turístiques adreçades a ciclistes. Es van desenvolupar un seguit de rutes temàtiques de descoberta per totes les comarques, tenint com a punt de partida la ciutat de Girona: des de rutes pirinenques o de costa; fins a rutes amb

interessos concrets, com ara conèixer cellers o la producció d'oli, entre d'altres. La sortida d'una de les etapes del Tour de França, el 2009, també va ser una fita important quant al reconeixement internacional de Girona com a centre de comunitat de professionals del ciclisme.

Gràcies a tots els factors anteriors, juntament amb una millor governança i col·laboracions publicoprivades, ha estat possible que la ciutat de Girona s'hagi destacat com a destinació del cicloturisme per carretera.

Paral·lelament, tot i que l'evolució de Girona com a destinació s'ha centrat més en el ciclisme de carretera, també s'hi han impulsat altres modalitats que fan ús de carreteres no asfaltades i pistes de muntanya. Com a conseqüència, ha augmentat el nombre de turistes locals i estrangers que acudeixen a pedalar per les Vies Verdes de les comarques gironines, i això ha comportat, d'una banda, la descentralització de l'activitat turística cap als afores de la ciutat i, de l'altra, l'ampliació de rutes i la inclusió de prestadors de serveis nous com a beneficiaris dels impactes positius que genera aquesta activitat.

Perfil i motivacions del ciclista de carretera

L'estudi dut a terme per Marcos Muñoz el 2015 i publicat amb el títol *Situació actual i perspectives de futur del cicloturisme a la ciutat de Girona: anàlisi de la prestació* mostra alguns resultats interessants.

L'estudi destaca la constatació que els agents coincidien sobre els països d'origen dels ciclistes, la majoria dels quals són dels Estats Units, el Canadà, Austràlia i Nova Zelanda; i que els ciclistes aficionats especialitzats en ci-

clisme de carretera que arriben a Girona tendeixen a seguir els patrons i les preferències dels professionals que tenen les seves bases formatives a la comarca. En relació amb això, durant els mesos d'hivern es pot trobar a Girona un gran nombre de ciclistes (gràcies al clima favorable de la comarca), i això confirma la contribució del ciclisme de carretera en la desestacionalització de la demanda turística.

Paral·lelament, els agents de cicloturisme també coincideixen que els ciclistes estrangers prefereixen allotjar-se en hotels, apartaments i cases rurals de dues a quatre estrelles, sempre que l'allotjament sigui singular o estigui lligat a la cultura i l'entramat local. En conjunt, es tracta de consumidors amb un poder adquisitiu de mitjà a alt i un nivell baix de sensibilitat al preu.

A més, els ciclistes que viatgen amb la parella, la família o en grup acostumen a buscar altres activitats per complementar les que fan en bicicleta, com ara esdeveniments gastronòmics o culturals d'alt nivell, o espectacles en directe. De la mateixa manera, solen requerir altres serveis com perruqueria o massatges, que el turista convencional no sol demanar. Mentrestant, els ciclistes professionals residents a la ciutat recorren amb freqüència als serveis especialitzats de metges, mecànics, entrenadors o fisioterapeutes. També s'ha creat una relació estreta entre els ciclistes i la cultura del cafè.

Una altra de les conclusions significatives de l'estudi és que els agents entrevistats consideraven que Girona anava guanyant popularitat perquè era una alternativa clara a altres destinacions europees ja massificades, com ara Marsella, les Dolomites a Itàlia, o Mallorca.

L'any 2019, Àngela Pons va enllestir la seva tesi de grau: *Perfil i motivacions del client cicloturista de les empreses gironines especialitzades en el ciclisme de carretera: Cas pràctic: Bike Breaks Girona Cycling Centre*. Hi aporta una actualització recent de les dades i una altra aproximació per tal d'entendre el perfil del cicloturista que visita Girona. A partir d'una enquesta estructurada, Pons va presentar els resultats següents: els principals mercats d'origen són el Regne Unit (30 %), els Estats Units i el Canadà (29 %). És a dir, que

són turistes majoritàriament de parla anglesa, i en això coincideixen amb el perfil de les primeres comunitats de ciclistes professionals que van arribar a la comarca per formar-s'hi.

Pel que fa al sexe, tot i que el 76 % eren homes, un significatiu 24 % del total eren dones. Aquesta dada ens indica la necessitat de proporcionar una oferta específica per a les dones ciclistes.

Gairebé la meitat dels ciclistes (46 %) estan dins la franja d'edat dels trenta-un als cinquanta anys, seguits dels més grans de cinquanta (35%), que en formen el segon grup més nombros. Això coincideix amb el fet que el ciclisme és un esport que requereix una inversió econòmica important en equipament, així com en la bicicleta mateixa, de manera que tendeix a ser practicat per persones amb un poder adquisitiu mitjà o alt.

Pel que fa al seu comportament, entre les variables més rellevants considerades en aquesta categoria hi ha la fidelitat i la freqüència de les visites a la destinació: el 55 % dels enquestats eren a Girona per primera vegada, en contraposició del 45 % que ja hi havia estat abans. D'aquests últims, el 65 % havia estat a la ciutat entre dues i quatre vegades, el 22 % només hi havia estat una vegada i el 13 % restant va informar que havia estat a Girona més de cinc vegades.

La majoria dels ciclistes es queden a Girona durant una setmana (31 %), i els que hi romanen més temps són, majoritàriament, els procedents de punts d'origen més llunyans (Estats Units, Canadà i Austràlia), que també poden aprofitar el viatge per conèixer la cultura local. Pons també assenyalava que per al 58 % dels enquestats, l'estació preferida per anar en bicicleta per Girona és la primavera, seguida de la tardor i l'estiu, respectivament.

Tot i que la majoria dels ciclistes viatja amb grups d'amics o coneguts (42 %), o amb la parella (26 %), crida l'atenció que només el 5 % dels enquestats afirma que viatja en família, i el 4 %, amb membres del seu club ciclista. Potser es pot deduir d'això que els ciclistes acostumen a viatjar amb persones del seu mateix grup d'edat, amb qui comparteixen gustos i preferències.

Els ciclistes s'estimen més allotjar-se en apartaments turístics (44 %) i hotels de quatre estrelles (32 %), la qual cosa té sentit, tenint en compte que es tracta

>> *Ciclistes a la vall de Llémena.* (Foto: LLUÍS CAPDEVILA)

de persones que majoritàriament viatgen amb amics o coneguts i que tenen un poder adquisitiu mitjà o alt.

A més, el 86 % dels enquestats va respondre que havia llogat la bicicleta a alguna empresa de Girona, mentre que el 14 % viatjava amb la seva pròpia bicicleta.

Es va preguntar als enquestats sobre diferents aspectes de la destinació i fins a quin punt els motivaven per visitar la ciutat de Girona. En aquest apartat, la majoria va respondre que l'estat de les carreteres, el clima, la natura i el paisatge, la gastronomia i la qualitat dels restaurants de proximitat eren els factors als quals atribuïen un valor més alt, mentre que la presència de serveis específics per al cicloturisme i els preus eren uns factors menys importants.

També es va demanar als enquestats quins altres serveis requerien de les empreses especialitzades en cicloturisme de carretera: el lloguer de bicicletes era el més demanat, clarament en línia amb el fet que el 86 % llogava una bicicleta en arribar a la destinació. Els serveis més requerits després del lloguer eren les recomanacions i

l'assistència en la planificació de rutes i sortides en grup. Finalment, només uns quants enquestats van prioritzar serveis com el vehicle de suport i el transport d'equipatges, el servei de guia privat i les opcions de transport per viatjar amb la seva pròpia bicicleta.

La variable final que l'estudi considerava fa referència a les activitats complementàries que fan els ciclistes de carretera a Girona. En aquest punt, només la meitat dels enquestats deien que feien activitats, com ara visites a balnearis i tractaments de benestar, anar a concerts o fer alguna visita gastronòmica.

Conclusions

A partir dels resultats de l'estudi qualitatiu i de la revisió de fonts secundàries, arribem a una sèrie de conclusions.

Atès que el cicloturisme es pot augmentar modificant les pràctiques de màrqueting i gestió de destinacions, els resultats constitueixen un sistema basat en la percepció del valor d'una regió per part dels ciclistes (professionals i aficionats), que els motiva a desplaçar-se des del seu lloc de residència

per entrenar-se, competir, recórrer o residir temporalment en aquella zona, i a consumir-hi productes i serveis especialitzats.

En primer lloc, cal valorar les característiques de la destinació del cicloturisme de carretera, i el seu estat: un bon clima durant la major part de l'any, uns paisatges i una natura preciosos, una bona xarxa de carreteres secundàries amb la senyalització corresponent, itineraris amb poc trànsit o amb mesures que contribueixen a la seguretat dels ciclistes, i l'accés als serveis bàsics, entre d'altres.

A partir d'aquest diagnòstic, s'hauria d'elaborar un pla de gestió turística amb l'objectiu de millorar les infraestructures ciclistes que ja hi ha o crear-ne de noves. I, com passa a Girona, això s'ha d'acompanyar d'una educació viària inclusiva que posi èmfasi en el respecte mutu entre ciclistes, vianants i conductors, i en la promoció de la cultura del ciclisme a la ciutat o destinació, ja que com més forta és la cultura del ciclisme, més rellevant és el seu posicionament com a destinació per a la comunitat ciclista i consegüentment, més gran és la demanda de serveis especialitzats en cicloturisme.

Per descomptat, aquestes iniciatives s'han de dur a terme a partir d'una governança sòlida que articuli el treball del sector públic, el sector privat i els organismes nacionals i internacionals vinculats al cicloturisme de carretera.

Ahora, tot i que el cas d'estudi esmenta factors concrets que han influït en el desenvolupament de Girona com a destinació i pot ser que no siguin reproduïbles en altres destinacions (com l'arribada de Johnny Weltz, David Millar i Lance Armstrong), alguns es poden aprofitar com a referents i es poden adaptar a les condicions particulars i la capacitat d'intervenció d'altres regions, atesa la seva importància per potenciar l'atractiu de la destinació turística. Com s'ha demostrat, tot i que la infraestructura pot ser adequada, l'emprenedoria pot aportar el suport imprescindible per al desenvolupament d'aquest sector turístic, ja que els cicloturistes tenen necessitats específiques per satisfer.

Amb vista d'això, és fonamental identificar i valorar les necessitats específiques dels cicloturistes abans, durant i després de l'estada a la destinació escollida per poder configurar

una oferta específica, igual a la demanda i innovadora.

El sector privat s'hauria de centrar en la creació d'una oferta de serveis especialitzats, que s'adaptin a les necessitats i els interessos del cicloturisme pel que fa a allotjament, serveis de restauració, lloguers, roba i material, serveis mecànics, serveis sanitaris, cafès, transport, etc., que han de ser unes consideracions fonamentals per al màrqueting i per a l'evolució de la destinació.

A més, els cicloturistes també troben valor en molts d'altres atractius de la destinació, com ara el paisatge, la història, la cultura i la gastronomia, entre d'altres, als quals poden accedir en bicicleta. Això indica clarament la importància de desenvolupar uns productes turístics capaços de connectar aquests atractius amb els interessos dels ciclistes per potenciar encara més l'oferta.

El pas següent és elaborar un pla d'acció per a la gestió i promoció específica d'aquests productes que inclogui la generació i la consolidació d'aliances amb organitzacions internacionals vinculades al ciclisme de carretera; la realització d'esdeveniments especialitzats (congressos, festivals i curses); la formulació de polítiques i normatives relacionades amb el cicloturisme; l'establiment d'estàndards i de certificacions de qualitat tant per a les empreses com per a les destinacions mateixes, etc. Els esdeveniments cicloturístics i esportius, com per

exemple la Sea Otter, esdevenen un element clau per al desenvolupament i el creixement sostenible de la destinació. Altres proves, com les grans fons, aporten cultura cicloturística i, per tant, consoliden la destinació com a referent en l'àmbit internacional.

De la mateixa manera, és molt important aprofitar el poder de les xarxes socials per promocionar la destinació, i també és especialment útil per aprofitar al màxim el contingut generat i difós per influenciadors i ambaixadors de marques associades al cicloturisme de carretera, sobretot si aquests continguts els generen ciclistes professionals, ja que tenen una influència significativa en els seus seguidors i dins de la comunitat ciclista, i poden ajudar a millorar el posicionament local i internacional d'una destinació.

A l'anterior també hi podríem afegir periodistes o bloguers de ciclisme i turisme, que tenen la capacitat d'animar la seva comunitat perquè visitin una regió determinada i amb qui es poden treballar aliances i accions concretes.

Girona, doncs, es troba davant un repte de gestió i de creixement sostenible de la destinació com a destinació cicloturística de qualitat, en el qual el sector públic ha de posar les condicions necessàries i potenciar la pràctica de l'esport, i gestionar una planificació específica esportiva i de promoció per al sector, mentre que el sector privat ha de continuar innovant com fins ara per atreure professionals i cicloturistes durant tot l'any.

>> Ciclista pujant cap a l'estació d'esquí de Vallter. (Foto: NIL DEVESA)